

MỘT SỐ ĐIỂM NỔI BẬT CỦA DỰ THẢO NGHỊ ĐỊNH SỬA ĐỔI NGHỊ ĐỊNH VỀ HÓA ĐƠN, CHỨNG TỪ

HỒNG NHUNG

Sau một thời gian triển khai trên thực tế, Nghị định 123/2020/NĐ-CP quy định về hóa đơn, chứng từ (**Nghị định 123**) đã tạo nhiều thuận lợi cho công tác quản lý thuế và mang lại lợi ích thiết thực cho doanh nghiệp. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, quá trình triển khai Nghị định 123 cũng cho thấy một số khó khăn, vướng mắc cần được sửa đổi, bổ sung kịp thời, như việc quy định chưa rõ ràng về hóa đơn điện tử (**HĐĐT**), chứng từ điện tử, cách xử lý đối với các trường hợp HĐĐT, chứng từ lập sai,... Hiện nay Bộ Tài chính đang trong quá trình xây dựng dự thảo Nghị định sửa đổi, bổ sung một số nội dung của Nghị định 123 (**Dự thảo**) nhằm khắc phục những hạn chế của Nghị định 123, tạo điều kiện hơn cho người nộp thuế (**NNT**), và các cơ quan, tổ chức trong việc thực hiện các hoạt động liên quan đến hóa đơn, chứng từ. Dưới đây là một số nội dung đáng chú ý của Dự thảo:

Sửa đổi, bổ sung một số quy định về hóa đơn

Thứ nhất, quy định cụ thể và bổ sung các trường hợp người bán phải lập hóa đơn. Bên cạnh việc kế thừa các trường hợp người bán phải lập hóa đơn tại Nghị định 123, Dự thảo quy định chi tiết hơn và bổ sung 03 trường hợp khác cần lập hóa đơn, bao gồm: (i) khi tạm xuất tái nhập, tạm nhập tái xuất nguyên vật liệu, thành phẩm, máy móc, công cụ, dụng cụ; (ii) nhận lại hàng hóa hóa người mua trả lại (trừ trường hợp nhận lại hàng hóa là tài sản thuộc diện phải đăng ký quyền sử dụng, quyền sở hữu theo quy định của pháp luật; tài sản đã được đăng ký theo tên người mua và người mua là đối tượng sử dụng HĐĐT); và (iii) chấm dứt hoặc hủy cung cấp dịch vụ. Mục đích của việc sửa đổi này nhằm hỗ trợ NNT xác định và thực hiện nghĩa vụ liên quan đến việc lập hóa đơn một cách thuận lợi, dễ dàng hơn.

Thứ hai, sửa đổi, bổ sung quy định về thời điểm lập hóa đơn. Mặc dù Nghị định 123 đã quy định về thời điểm lập hóa đơn trong các trường hợp thông dụng, tuy nhiên, thực tiễn vẫn phát sinh một số trường hợp đặc biệt mà pháp luật chưa dự liệu hết, khiến các bên

khí cung cấp hàng hóa, dịch vụ còn lúng túng về thời điểm lập hóa đơn. Vì vậy, Dự thảo đã khắc phục hạn chế này của Nghị định 123 bằng cách quy định cụ thể thời điểm lập hóa đơn đối với một số trường hợp đặc thù như xuất khẩu hàng hóa (bao gồm cả gia công xuất khẩu); hoạt động cấp tín dụng; hoạt động đại lý đối ngoại tệ, hoạt động cung ứng dịch vụ nhận và chi, trả ngoại tệ của tổ chức kinh tế, tổ chức tín dụng,... giúp NNT rõ ràng hơn trong quá trình thực hiện, tránh rủi ro dẫn đến bị xử phạt.

Thứ ba, sửa đổi, bổ sung quy định về xử lý HĐĐT đã lập. Tiêu biểu, Dự thảo quy định việc xử lý HĐĐT đã lập phải tuân theo yêu cầu bắt buộc. Theo đó, *trước khi hủy, điều chỉnh, thay thế HĐĐT đã lập sai* trong trường hợp dù chưa kê khai thuế và đã kê khai thuế, người bán và người mua phải lập văn bản thỏa thuận ghi rõ nội dung sai hoặc người bán phải thông báo cho người mua, thông báo trên website của đơn vị mình (nếu có). Ngoài ra, Dự thảo cũng sửa đổi, bổ sung quy định hướng dẫn *cách thức xử lý HĐĐT đã lập sai* trong các trường hợp như HĐĐT lập sai khi người bán, người mua chưa kê khai thuế/đã kê khai thuế, sai sót nội dung hoá đơn... Trước đó, Thông tư 78/2021/TT-BTC hướng dẫn thực hiện một số điều của Luật Quản lý thuế 2019, Nghị định 123 đã quy định về việc xử lý HĐĐT trong một số trường hợp nhưng thực tế cho thấy tồn tại nhiều trường hợp khác phát sinh khiến người bán, người mua chưa có cách xử lý phù hợp. Có thể thấy Dự thảo đã đa dạng hóa hơn các trường hợp sai sót khi lập HĐĐT, từ đó hoàn thiện hơn cơ sở pháp lý về hoá đơn, chứng từ, thống nhất cách thức xử lý HĐĐT đã lập sai, và phù hợp với thực tiễn thực hiện HĐĐT.

Bổ sung quy định về phòng ngừa, hạn chế gian lận khi doanh nghiệp đăng ký và sử dụng HĐĐT

Xuất phát từ việc thủ tục đăng ký thành lập doanh nghiệp tương đối dễ thực hiện trên thực tế, một số đối tượng đã lợi dụng để đăng ký sử dụng HĐĐT dù

không có hoạt động kinh doanh và thực hiện hành vi bán khống HĐĐT. Hành vi này gây khó khăn cho công tác quản lý của cơ quan có thẩm quyền, doanh nghiệp bị kê khai trùng hoá đơn, nhận chứng từ không hợp pháp và phải thực hiện rà soát lại các hóa đơn, chứng từ đã được ghi nhận trước đây. Do đó, Dự thảo đã bổ sung một số quy định nhằm giảm thiểu các rủi ro trên, cụ thể:

Thứ nhất, sửa đổi, bổ sung quy định về đăng ký sử dụng HĐĐT. Dự thảo bổ sung các trường hợp đăng ký sử dụng HĐĐT thông qua tổ chức cung cấp dịch vụ HĐĐT, tiêu biểu: (i) Đơn vị trực thuộc doanh nghiệp, tổ chức kinh tế nếu đáp ứng quy định khai thuế giá trị gia tăng riêng theo phương pháp khấu trừ; (ii) Trường hợp tổ chức được giao quản lý hợp đồng hợp tác kinh doanh với tổ chức nhưng không thành lập tư cách pháp nhân riêng... Ngoài ra, Dự thảo cũng bổ sung hướng dẫn về trình tự, thủ tục, thời hạn trong trường hợp doanh nghiệp, tổ chức kinh tế, tổ chức khác, hộ, cá nhân kinh doanh đăng ký mới hoặc thay đổi thông tin sử dụng HĐĐT. Quy định này cũng được đánh giá là góp phần đơn giản hoá, tăng mức độ công khai của các thủ tục hành chính mà NNT cần thực hiện và cụ thể hoá trách nhiệm của cơ quan có liên quan.

Thứ hai, sửa đổi, bổ sung quy định về ngừng sử dụng HĐĐT. Nhằm hạn chế những hoạt động tiêu cực liên quan đến hoàn thuế GTGT, Dự thảo đã bổ sung 06 trường hợp ngừng sử dụng HĐĐT, bao gồm:

- i.** Trường hợp phát hiện dấu hiệu doanh nghiệp được thành lập để thực hiện mua bán, sử dụng HĐĐT không hợp pháp hoặc sử dụng không hợp pháp HĐĐT;
- ii.** NNT thuộc trường hợp giám sát trọng điểm về thuế và thuộc danh sách cơ quan thuế xác định;
- iii.** NNT có dấu hiệu bất thường khác theo tiêu chí đánh giá rủi ro về thuế của cơ quan thuế;
- iv.** Trường hợp cơ quan thuế chuyển hồ sơ doanh nghiệp, tổ chức kinh tế, tổ chức khác, hộ, cá nhân kinh doanh sang cơ quan công an theo tin báo tội phạm;
- v.** Hộ kinh doanh nộp thuế theo phương pháp kê khai chuyển đổi sang phương pháp khoán hoặc nộp thuế theo từng lần phát sinh; và
- vi.** NNT đề nghị tạm ngừng sử dụng HĐĐT.

Bổ sung quy định về xử lý chứng từ điện tử đã lập sai

Hiện tại, quy định về xử lý chứng từ điện tử đã lập sai chưa được đề cập tại Nghị định 123 và các văn bản hướng dẫn, gây khó khăn cho cả cơ quan quản lý thuế và các chủ thể liên quan. Vì vậy, Dự thảo bổ sung các quy định liên quan đến cách thức xử lý chứng từ điện tử trong trường hợp: (i) Chứng từ lập sai nội dung (bao gồm cả trường hợp đã được gửi cho NNT); và (ii) Chứng từ thuế thu nhập cá nhân điện tử đã được lập nhưng có sai sót và gửi cho người nhận thu nhập. Đặc biệt, đối với chứng từ thu nhập cá nhân điện tử đã được lập nhưng có sai sót và đã gửi cho người nhận thu nhập, trách nhiệm của tổ chức, cá nhân trả thu nhập lập cũng được phân định rõ trong từng trường hợp đã quyết toán hoặc chưa quyết toán. Những nội dung này vừa tạo điều kiện thuận lợi cho NNT đồng thời quy định cơ chế quản lý chặt chẽ với cơ quan quản lý về thuế.

Nghị định 123 đã có những tác động tích cực trong quá trình triển khai, tuy nhiên vẫn còn tồn tại những bất cập khiến doanh nghiệp gặp nhiều khó khăn, vướng mắc trong việc giải trình, chứng minh với các cơ quan cũng như các đơn vị có liên quan... Do đó, những điểm mới tại Dự thảo được sửa đổi, bổ sung theo hướng cụ thể, rõ ràng hơn và được kì vọng góp phần khắc phục các hạn chế của Nghị định 123, nâng cao hiệu quả công tác quản lý của cơ quan thuế và hỗ trợ NNT trong quá trình triển khai HĐĐT. Doanh nghiệp cần nghiên cứu và cập nhật các quy định của Dự thảo để sớm tiếp cận được với các thay đổi của quy định pháp luật.